
Similes, vrijwilligersvereniging in hart en nieren

Wie of wat is Similes?

Similes is een vereniging van en voor familieleden en vrienden van personen met psychische problemen. Steunend op een mensbeeld van gelijkwaardigheid, vertrekkend vanuit een prioritaire aandacht voor het gezin en de familie, de samenlevingsvorm en de leefomgeving van personen met psychische problemen, zet similes zich op een deskundige en geëngageerde wijze in voor hun welzijn en gezondheid, ijvert similes voor actieve integratie en een volwaardige maatschappelijke participatie, streeft similes naar gelijke kansen en gelijke rechten voor alle betrokkenen. Similes is een vrijwilligersvereniging die gelooft in het emanciperende karakter van vrijwilligerswerk, in de deskundigheid van vrijwilligers en in de kracht van het verbonden zijn als lot- en tochtgenoten. De vrijwilligers zijn de ambassadeurs van de vereniging en de belangrijkste spelers in het vervullen van EU missie.

Similes vzw is opgericht in 1972. De vereniging heeft een klassieke afdelingenstructuur: zeventig plaatselijke afdelingen verspreid over de vijf Vlaamse provincies en Brussel. De plaatselijke afdelingen – kringen genoemd – worden samengebracht in de Federatie van Vlaamse Simileskringen vzw, kortweg Similes vzw. De lokale afdelingen zijn feitelijke verenigingen.

De vzw wordt bestuurd door een algemene vergadering (AV) en een raad van bestuur (RvB). In de AV en de RvB zetelen voornamelijk bestuursvrijwilligers die ook lokaal actief zijn. Recent zijn binnen AV en RvB vrijwilligers aangetrokken omwille van een specifieke deskundigheid zoals financiën, personeelsmanagement, management in het algemeen, ... De lokale afdelingen hebben een autonoom bestuur.

Similes is een vrijwilligersvereniging met ongeveer 250 (bestuurs)vrijwilligers. Het merendeel van deze vrijwilligers is zelf familiebetrokken op iemand met een eerder ernstige psychische problematiek. Het gaat vooral om ouders, partners, kinderen van, broers en zussen, en nabestaanden na zelfdoding.

De vzw stelt net geen elf VTE personeelsleden te werk. Het personeel heeft haar standplaatsen te Drongen en Leuven. Er is een regionaal secretariaat in Turnhout en een provinciaal steunpunt in Hasselt, die bemand worden door vrijwilligers.

De structurele financiering van de vereniging berust op de subsidiëring via het verenigingendecreet (sociaal-cultureel werk) en een geregulariseerd DAC-project. De vereniging zoekt via sponsoring en fundraising de overige middelen die nodig zijn om haar werking te financieren en haar missie te verwezenlijken.

In de praktijk

Ondersteuning van de Similes-vrijwilliger

De ondersteuning van de plaatselijke bestuursvrijwilliger behoort tot de kernopdrachten van de Federatie Similes. Deze opdracht wordt in praktijk omgezet door een aantal administratieve en financiële afspraken en door de ondersteuning vanuit het personeelsteam.

Administratieve en financiële afspraken

De vereniging heeft een vrijwilligersverzekering afgesloten waarbij elke vrijwilliger verzekerd wordt voor burgerlijke aansprakelijkheid op activiteiten

van de plaatselijke afdeling en van de Federatie Similes. De verzekering speelt eveneens bij elke verplaatsing die de vrijwilliger doet naar en van een Similesactiviteit. Similes heeft deze verzekering sedert 1995, toen het voor een erkenning ging op het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector. Een van de vereisten voor erkenning was toen en is nu nog steeds het afsluiten van een vrijwilligersverzekering burgerlijke aansprakelijkheid. Het nieuwe KB betreffende de rechten van vrijwilligers heeft dus op dit vlak niets nieuws te bieden voor Similes. Bovendien verplicht het KB een aantal andere zaken die Similes al jarenlang doet. Zo heeft Similes bijvoorbeeld reeds gedurende een aantal jaren een erkenningsnummer bij de RVA als vrijwilligersorganisatie waardoor het bijvoorbeeld ook zonder problemen kan werken met vrijwilligers die uitkeringsgerechtigd zijn.

De Federatie Similes vzw voorziet in een verplaatsingsvergoeding voor haar bestuurders, voor elke vrijwilliger die een opdracht uitvoert op vraag van de Federatie Similes (bijvoorbeeld vertegenwoordigend werk, getuigenis brengen op een activiteit, op een beurs staan, ...) en voor elke vrijwilliger die deelneemt aan een nationale werkgroep (werkgroep vakantiewoning, werkgroep belangenbehartiging, ...).

Ondersteuning door het personeelsteam

Elke Vlaamse provincie krijgt een provinciaal coördinator toegewezen die de Simileswerking in die provincie coördineert. Deze provinciaal coördinator vervult een belangrijke opdracht ten aanzien van elke Similesvrijwilliger. Het persoonlijke contact met de provinciaal coördinator is voor sommige vrijwilligers van groot belang en zij doen dan ook regelmatig beroep op de diensten van de provinciaal coördinator.

Een belangrijk onderdeel van de opdracht van de provinciaal coördinator is de detectie van noden aan vorming van de vrijwilligers uit zijn provincie. De Federatie Similes vzw organiseert jaarlijks twee tot drie interne vormingsmomenten voor haar vrijwilligers. Bij de vrijwilligers wordt erop aangedrongen om minstens een vorming per jaar te volgen. De vorming wordt meestal provinciaal aange-

boden en soms provincie-overschrijdend. De vorming wordt voorbereid en gegeven door de provinciaal coördinator. Bij provincie-overschrijdende vorming werken de provinciale coördinatoren samen. Vorming is steeds gratis. Thema's die aan bod komen zijn bijvoorbeeld de structuur en werking van de vereniging Similes, het begeleiden van een gespreksgroep, telefonische hulpverlening, vrijwilliger in Similes, de sociale kaart van de geestelijke gezondheidszorg in de provincie.

Wergroep vrijwilligersbeleid: knelpunten en oplossingen

De afgelopen drie jaar functioneert een werkgroep *vrijwilligersbeleid* in de schoot van de RvB. Die houdt zich vooral bezig met het ontwikkelen van een visie over de vrijwilligerswerking bij Similes.

Een belangrijke vaststelling van de werkgroep is een wijziging in het engagement van de vrijwilliger: vroeger was een vrijwilliger bijna 24/24u, 7 dagen op 7 ter beschikking van de vereniging. De nieuwe vrijwilliger bakent zijn engagement veel meer af. De klassieke functies van voorzitter, penningmeester en secretaris schrikken nieuwe vrijwilligers af. Op basis van deze inzichten concludeerde de werkgroep en samen met hen de RvB en AV het volgende:

- bewaken van grenzen en draagkracht van de familiebetrokken vrijwilliger is noodzakelijk;
- aantrekken van meer niet-familiebetrokken vrijwilligers om een zekere vorm van stabiliteit in het bestuur in te bouwen maar ook om de verankering van de afdeling in de lokale samenleving te bevorderen. Door niet-familiebetrokken vrijwilligers in te schakelen zal de blik automatisch meer naar 'buiten' gericht worden;
- opdelen van de vier bestuursfuncties in taken. Vervolgens vrijwilligers zoeken die een of meerdere taken tijdelijk of langdurig voor hun rekening wensen te nemen;
- opwaarderen van de Similesvrijwilliger.

Bevraging van de Similesvrijwilligers

Eind 2003 organiseerde de werkgroep vrijwilligersbeleid een bevraging onder de vrijwilligers. Hieruit bleek dat er een groot engagement is naar

de vereniging toe, dat vrijwilligers het gevoel hebben zinvol werk te leveren, dat de interne vorming geapprecieerd wordt, ... Als knelpunten werden het onthaal van de nieuwe vrijwilliger en het gemis bij een aantal vrijwilligers van waardering door de Federatie Similes vzw aangehaald.

Uit de bevraging werd duidelijk dat de vrijwilligersovereenkomst die afgesloten wordt tussen elke vrijwilliger en de Federatie Similes vzw een verouderd werkinstrument is dat niet aangepast werd aan veranderde engagementen. Deze overeenkomst is een andere vereiste om erkend te worden op het voornoemde decreet van 1994. Het is een geschreven overeenkomst tussen vrijwilliger en Similes waarin beiden hun engagement omschrijven. De bedoeling is dat deze overeenkomst een bron van overleg en communicatie is tussen organisatie en vrijwilliger, maar de praktijk daarrond verloopt moeizaam, niet uit onwil maar omwille van het onpraktische. Het vrijwilligersengagement fluctueert meer en meer in tijd (nu eens intensief, dan weer wat minder) en nieuwe afspraken worden niet altijd onmiddellijk opnieuw op papier gezet. De huidige overeenkomst is ook een aantal bladzijden lang en in nogal strenge, juridische taal opgesteld. Deze zal beperkt worden tot een overeenkomst van één bladzijde met eventueel een of meerdere bijlages zoals de details omtrent de verzekering en dergelijke.

Vrijwilligersforum

Het vrijwilligersforum moet de inspraak van elke vrijwilliger in de vereniging waarborgen en veilig stellen. Het vrijwilligersforum is de plaats bij uitstek voor elke lokale bestuursvrijwilliger om samen met andere bestuursvrijwilligers nieuwe noden van leden te signaleren, ervaringen uit te wisselen met bestuursvrijwilligers van andere kringen, knelpunten in de werking of in de communicatie te formuleren, 'good practices' aan bod te laten komen. Het vrijwilligersforum is binnen de vereniging het belangrijkste forum voor de vrijwilliger om zijn stem te laten horen en inspraak te laten gelden. Het vrijwilligersforum komt vier tot vijf keer per jaar samen telkens op een andere plaats in Vlaanderen of Brussel. Het wordt voorgezeten door de vice-voor-

zitter van de Federatie Similes waardoor de link met de bestuursorganen gelegd is. De vice-voorzitter brengt verslag uit op de RvB en de AV. Het verslag van elk forum en de uitnodiging voor een volgende bijeenkomst worden aan alle bestuursvrijwilligers bezorgd via de vrijwilligerskrant van Similes, de *Gazet* genaamd.

Hoewel het vrijwilligersforum nog maar een goed jaar bezig is, ziet het er nu al naar uit dat het een belangrijke schakel is in de communicatie tussen vrijwilligers en de Federatie Similes.

Vrijwilligersbrochure

De uitwerking van een visie op de vrijwilliger binnen Similes heeft ertoe geleid dat de werkgroep vrijwilligersbeleid een brochure heeft gemaakt. Het is de bedoeling om via de brochure aan potentiële vrijwilligers duidelijk te maken waar Similes voor staat, wat een vrijwilliger kan doen voor de vereniging en wat hij/zij ervan kan verwachten.

Belang van verbonden vrijwilligers

Similes is een vereniging van betrokken burgers die zich vrijwillig inzetten voor een betere samenleving. De vereniging hoort toe aan vrijwilligers die zich door hun engagement als mens ontplooiën. De inzet als vrijwilliger is vaak ook een buffer tegen het optreden van verzuring en bitterheid. Vrijwilligers houden van democratische waarden als inspraak en participatie. Zij waken erover dat de vereniging democratisch werkt, dat de overtuiging van de meerderheid wel gevolgd wordt maar in groot respect voor de minderheid. De vrijheid van mening is eveneens een belangrijk principe binnen de vereniging. De verbondenheid tussen de betrokken vrijwilligers is een enorme hefboom. Het zorgt voor herstel en bekrachtigt de verbinding tussen mensen.

Mieke Craeymeersch
Similes